

Kulturhistorisk inventering av kyrkobyggnader och kyrkomiljöer i
Linköpings stift 2005

KÄLLSTAD KYRKA

Källstad socken
Vadstena kommun
Linköpings stift
Östergötlands län

ÖSTERGÖTLANDS LÄNSMUSEUM

Raoul Wallenbergs plats • Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013-23 03 00 • Fax 013-14 05 62
info@ostergotlandslansmuseum.se • www.ostergotlandslansmuseum.se

KÄLLSTADS KYRKA

Kulturhistorisk inventering av kyrkobyggnader och kyrkomiljöer i Linköpings stift.
Delrapport juli 2005.

Innehåll

INLEDNING	3
Bakgrund	3
Syfte	3
Kulturminneslagen	3
Kulturhistorisk bedömning	3
Inventeringens uppläggning och rapport	4
<u>KÄLLSTADS KYRKA</u>	
Socknen	6
Kyrkomiljön	6
Kyrkogården	7
Kyrkobyggnaden	7
KULTURHISTORISK BEDÖMNING	7
Kyrkogården	12
Kyrkobyggnaden	12
HÄNDELSELISTA	12
Förkortningar	14
BEFINTLIGA SKYDDSFORMER	15
KÄLLOR	16
Övriga inventeringar	16
Kartor	16

INLEDNING

Bakgrund

Med utgångspunkt i behovet av att förbättra kunskapsunderlaget för våra kyrkobyggnader och kyrkomiljöer genomförs en stiftsövergripande kulturhistorisk inventering. På uppdrag av Linköpings stift utför Östergötlands länsmuseum inventeringen inom stiftets del av Östergötlands län. Arbetet bekostas av medel från den kyrkoantikvariska ersättningen och påbörjades under år 2004. Projektet beräknas vara avslutat vid utgången av år 2006. Inventeringen berör de till Svenska kyrkan hörande kyrkobyggnader som omfattas av kulturminneslagen. Lagen gäller de kyrkobyggnader som är tillkomna före utgången av år 1939 och ytterligare några som skyddas genom särskilt beslut av Riksantikvarieämbetet. Denna rapport utgör en delrapport i inventeringen vars resultat kommer att sammanställas och analyseras i en stiftsövergripande rapport.

Syfte

De stiftsövergripande inventeringarnas syfte är:

- att lyfta fram och öka förståelsen för kyrkans kulturvärden och att främja kontakterna mellan kyrkan och kulturmiljövården
- att skapa ett underlag för församlingarnas/samfälligheternas planering och förvaltning av kyrkan/kapellet och för vård- och underhållsplaner
- att sammanställa ett enhetligt och tillgängligt kunskapsunderlag med beskrivning av och historik för den enskilda kyrko-/kapellbyggnaden samt en bedömning av de kulturhistoriska värdena. Inventeringen blir samtidigt en samlad dokumentation och överblick av kyrkobyggnader/kapell och kyrkomiljöer i stiftet från 2000-talets första decennium.
- att skapa ett underlag för handläggning av kyrkoantikvariska ärenden och för bedömning av var det är särskilt viktigt att stödja insatser med kyrkoantikvarisk ersättning.

Kulturminneslagen

Enligt Lag om kulturminnen m.m. (SFS 1988:950) skall Svenska kyrkans *kyrkobyggnader*, *kyrkotomter* och *begravningsplatser* vårdas och underhållas så att deras kulturhistoriska värde inte minskas. Tillstånd måste sökas hos länsstyrelsen för att göra väsentliga förändringar av kyrkobyggnaden.

Kulturhistorisk bedömning

Den kulturhistoriska bedömningen görs utifrån principer som tagits fram av och fortlöpande diskuteras med representanter för Linköpings stift, länsstyrelserna i Jönköpings, Kalmar, och Östergötlands län samt läns museerna i Jönköpings och Kalmar län. En kulturhistorisk bedömning är aldrig definitiv utan hela tiden föremål för omvärderingar. Bedömningen utgår

från såväl den enskilda kyrkobyggnadens värden som kyrkomiljöns i sin helhet, men också till värden i förhållande till andra kyrkobyggnader i stiftet och övriga landet. Inför varje planerad förändring skall tillstånd inhämtas från länsstyrelsen och varje ärende behandlas där från fall till fall. Den kulturhistoriska bedömningen utgör underlag för beslut om vilka åtgärder som kan vara berättigade till kyrkoantikvarisk ersättning.

Inventeringens uppläggning och rapport

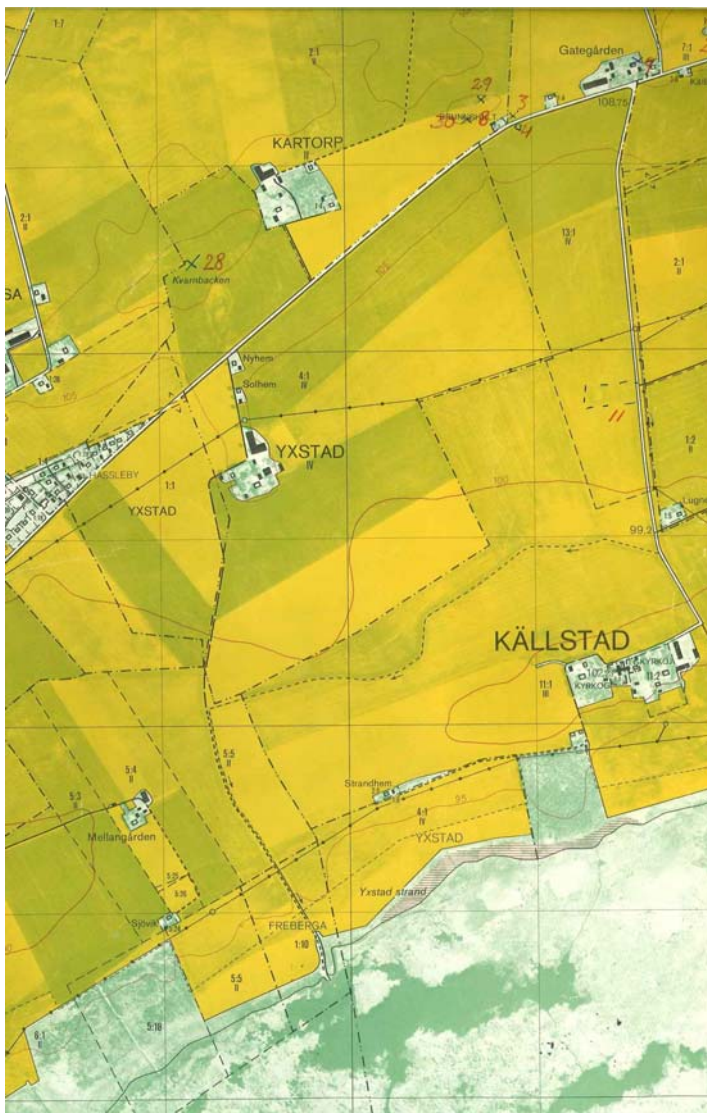
Rapporten består av en historik över kyrkobyggnaden, en beskrivning av exteriör och interiör, fotografier och en kulturhistorisk bedömning. Arbetet har varit uppdelat i en fältdel med inventering och fotografering samt en arkivgenomgång. De aktuella arkiv som gått igenom har främst varit läns museets topografiska arkiv och Antikvarisk-topografiska arkivet, Riksantikvarieämbetet i Stockholm. Uppgifter har vidare hämtats från aktuell litteratur däribland hembygds litteratur. I viss mån har lantmäteriets handlingar och kartor nyttjats. De i rapporten redovisade arkivuppgifterna utgör en sammanfattning av genomgångna arkiv och ska inte ses som en komplett beskrivning av händelser i kyrkobyggnadens historia. Arbetet inkluderar en omfattande fotodokumentation varav endast en mindre del är presenterad i denna rapport. Delar av inventeringsmaterialet görs tillgängligt via Kulturmiljövårdens bebyggelseregister, vilket är ett informationssystem som förvaltas av Riksantikvarieämbetet (www.raa.se).

Fältarbetet, fotografering och rapportsammanställningen har utförts av antikvarie Anna Lindqvist vid Östergötlands läns museum. Rapporterna finns tillgängliga på Linköpings stift, Länsstyrelsen i Östergötlands län, Östergötlands läns museum samt på respektive kyrklig samfällighet

KÄLLSTADS KYRKA

Vadstena Källstad 14:1, Källstads socken, Vadstena kommun, Dals härad, Linköpings stift, Östergötlands län och landskap.

Källstad är en medeltida socken. Den äldsta kända kyrkan uppfördes under 1100-talet med ett litet långhus, smalare absidkor och ett östtorn över långhuset. Kyrkans nuvarande utformning härrör från en omfattande om- och nybyggnation under 1860-talet, då ett nytt långhus uppfördes i anslutning till det medeltida tornet. Tornet har ett helt unikt utformat tornkapell med en absidformad nisch i öster som omges av smäckra kolonner med bas och kapital som bär upp en gavel. Den nuvarande kyrkan uppfördes efter ritningar, som sannolikt är utförda av arkitekt Ludvig Hawerman. Kyrkan, som är orienterad med koret i söder och det bevarade medeltida tornet vid den västra långsidan, har en enhetlig yttre gestaltning med spritputsade fasader med slätputsade dekorativa hörnlisener och rundbågefriser och gjutjärnsfönster. Sadeltaket är belagt med svartmålad falsad plåt. Huvudingången är förlagd till den norra gaveln och en separat ingång finns till sakristian. Kyrkan är mycket välbevarad såväl exteriört som interiört.

Utdrag ur Ekonomisk karta, 1982, blad 8E 4h Rogslösa

Utdrag ur Häradsökonomisk karta 1868-1877, Örberga

Socknen

Källstad är en medeltida socken och omnämns 1336 som *Kiaetestaha* och 1352 som *Kaetilstadha*. Källstad socken tillhör naturgeografiskt det område som hör till Vadstenaslätten. Det är en utpräglad jordbrukssocken, som gränsar i sydöst till Tåkern, vilket bidragit med binärningar som fiske. Vid sjösänkningen av Tåkern 1842-43 påträffades en harpunspets av ben från äldre stenåldern, vilken lär vara ett av de äldsta fynden i Östergötland. För övrigt är socknen relativt fattig på fornlämningar. Källstad socken är en av länets minsta socknar, såväl till ytan som till folkmängden. Den numera nedlagda järnvägen mellan Vadstena och Ödeshög, som öppnade för trafik 1888, passerade genom socknens norra del.

Kyrkomiljön

Källstad kyrka 1935.

Kyrkan är belägen ca 1 mil söder om Vadstena i det öppna slättlandskapet vid Tåkerns forna strand. Källstad kyrkby bestod vid tiden för laga skifte 1858 av åtta gårdar. Två gårdar ligger kvar öster och väster om kyrkan. Mangårdsbyggnaderna, som är uppförda i en och en halv våning med frontespis, har en tidstypisk utformning för 1800-talets mitt. Kyrkogården gränsar mot öster till den f d småskolan, som är en mycket välbevarad byggnad från 1908 med putsade fasader. Den f d komministergården är belägen ett par kilometer öster om kyrkan.

Kyrkogården

Kyrkan omgärdas av en kalkstensmur samt en trädkrans. Huvudingången är förlagd i norr med grindstolpar av släthuggen kalksten och svartmålade järnsmidesgrindar. En öppning finns även mot småskolan i öster.

Beskrivningen och historiken kompletteras efter avslutad kyrkogårdsinventering.

Kyrkobyggnaden

Källstad kyrka uppfördes av kalksten under 1100-talet med rektangulärt långhus, smalare absidkor samt ett östtorn över långhuset. Endast omkring femton östtornskyrkor är kända i landet, varav tre finns bevarade i Östergötland. Förutom det bevarade östtornet till Källstad kyrka är även Ask kyrka och den kraftigt ombyggda kyrkan i Ödeshög östtornskyrkor. I tornets första våning finns ett tunnvalvt kapell, som i öster har en altarnisch omgiven av en murad baldakin med en trekantig gavel buren av två smäckra kolonner med baser och kapitäl. Anordningen, som är mycket exklusiv, har satts i samband med att kyrkan är uppförd på ett privat initiativ och att kapellet har brukats för kyrkans byggherre. Baldakinen har likheter i Lunds domkyrka, men enligt Lars Kennerstedts uppsats *Östgötaslättnens romanska kyrkor* framför allt med domkyrkan i Ribe i Danmark. Kyrkans utseende före den stora ny- och ombyggnaden 1868 är känt tack vare olika avbildningar. Kulturhistorikern Nils Månsson Mandelgren besökte kyrkan 1847 och arkitekten Ludvig Hawerman gjorde uppmättningsritningar inför rivningen av långhuset 1864. Kyrkan hade då korsarmar i norr och

söder, en sakristia väster om den norra korsarmen och ett vapenhus i söder. Vid sydportalen finns en kolonnombfattning markerad. Från den medeltida kyrkan finns en dopfont av kalksten bevarad. Den har en odekorerad cuppa och är sannolikt lokalt tillverkad vid mitten av 1200-talet. Ridderstad skriver 1877 i *Historiskt, Geografiskt och Statistiskt lexikon öfver Östergötland*: ”Å kyrkogården finnes en enkel dopfont af sten.” Den har därefter åter flyttats in i kyrkan.

Det finns olika uppgifter på vem som var ansvarig arkitekt för ritningarna till den omfattande ny- och ombyggnaden på 1860-talet. Överintendentsämbetets arkitekt Ludvig Hawerman (1821-1908) är sannolikt upphovsmannen. Det finns även uppgifter på att byggmästaren Johan Robert Nyström i Kristberg har utfört ritningarna till den nya kyrkan. Fadern Abraham Nyström (1789-1849) var tillsammans med August (1814-1886) och Johan Robert (1817-1890) storbyggmästarna i Östergötland under 1800-talet. Mellan åren 1836 och 1851 stod de för sju nybyggen av kyrkor och nio kyrkoombyggnader samt talrika uppdrag gällande profan bebyggelse. Sönerna ansvarade dock bara för en hel kyrkoentreprenad, Högby kyrka. Troligen berodde det på att de redan var fullt uppbokade med profan bebyggelse och den omfattande restaureringen av Linköpings domkyrka. Sannolikt har Nyström varit kyrkans byggmästare och kanske ritat en del av inredningen till Källstad kyrka. Även en byggmästare Stridberg nämns i samband med nybyggnationen.

Det medeltida kyrkorummet revs och ett nytt långhus uppfördes intill det medeltida östtornet. Långhuset, som är orienterat med altaret i söder, uppfördes öster om tornet. Kyrkan fick ett enhetligt och ett för tiden typiskt utseende med spritputsade fasader, slätputsade omfattningar och rundbågefriser samt rundbågiga fönsteröppningar med gjutjärnsbågar. Tornets bottenvåning inreddes till sakristia. Även interiören fick en tidstypisk utformning med ett ljus och luftigt kyrkorum med ett putsat tunnvalv och stora fönster även i koret i söder. Kyrkorummet försågs med ny inredning och på altaret fanns fram till 1878 ett kors. Det ersattes då av en altartavla målad av Ludvig Frid (1855-1909). Han var en ofta anlita kyrkomålare i framför allt Småland och har målat såväl altartavlor som arkitekturbunden

utsmyckning. Kyrkans äldre orgel från 1848 ersattes 1870 av en ny orgel byggd av klockaren Per Jonsson.

På 1930-talet påbörjades diskussioner om att kyrkan behövde en upprustning och arkitekt Erik Lundberg anlätades. Han ansåg i sitt restaureringsförslag att ”De stora fönstren ge ett irriterande motljus”. Han föreslog att korfönstren skulle muras igen, medan kyrkorådet föredrog att det skulle sättas i antikglas. Det blev vid kyrkostämman en livlig diskussion för eller emot de båda förslagen och en omröstning genomfördes. Lundbergs förslag fick tre fjärdedelar av rösterna. De två stora altarfönstren på var sida om altartavla murades igen och ett runt fönster över altartavlan ersattes av en liten korsformad öppning med gult glas. Inredningen ommålades i en enhetlig ljusgul färg. Lundberg föreslog även i restaureringsförslaget 1937 att putsen på tornet skulle knackas ner. ”Tornet och hela kyrkan skulle med säkerhet vinna högst avsevärt i utseende och tornet mera än nu giva sitt vittnesbörd om ortens ålder och dess urgamla rangställning i landskapet.” Inför nästa planerade renoveringsarbete av fasaden 1969 blev det åter aktuellt att knacka ner putsen på tornet. Dåvarande landsantikvarie Sven E Noreen motsatta sig det med följande motivering: ”Vid omputsning av kyrkan bör noga iakttagas, att byggnadens nygotiska karaktär skall bevaras med spritputsade fasader och släta hörnkedjor, arkader och fönsteromfattningar.”

Kyrkan har i stort sett sedan Lundbergs renovering 1938 endast varit föremål för vård- och underhållsinsatser. Den fasta inredningen har, sannolikt under 1970- eller 1980-talet ommålats i sin nuvarande gröngula färg. Bänkinredningen uppges i en handling 1969 vara målade i en enförmig ljusgul färg.

Exteriör beskrivning

Källstad kyrka är orienterad i syd-nordlig riktning med ett rektangulärt långhus med rakslutet korparti i söder samt ett torn vid västra långsidan. Kyrkan är uppförd av sten, kalksten i det medeltida tornet och gråsten och tegel i övriga delar. Sockeln är av huggen kalksten. De vitgula fasaderna är spritputsade med dekorativa slätputsade partier, som t ex omfattningar, hörnlisener och rundbågefris. Långhuset och tornet täcks av sadeltak, som är belagda med

svartmålad skivtäckt plåt. Fönsteröppningarna är rundbågiga med svartmålade gjutjärnsfönster. Solbänkar av kalksten. Korets fönsteröppningar är igenmurade på insidan och fönsterbågarna sitter kvar som blindfönster. Korgavelns runda fönster är igenmurat och i nischen är en lite korsformad öppning inmurad och försedd med gult glas. Sakristian i tornets bottenvåning har ett gjutjärnsfönster åt väster och en ingång mot söder. Dörrbladet, som utvändigt är svartmålat, är dekorativt utformat med rombmönster. Spår av ockrafärg finns. Tornluckorna är försedda med svartmålad liggande panel. Till tornets första våning med tornkapellet kommer man via en murtrappa som mynnar utvändigt på västra sidan. Den är försedd med en enkel vitmålad trädörr. Huvudingången är på kyrkans norra gavel. De dubbla portarna är försedda med dekorativt utformade speglar, som är svartmålade med spår av engelskt rött. Den rundbågiga portalen är slätputsad och enkelt uppbyggd med en kalkstensplatta med året 1869.

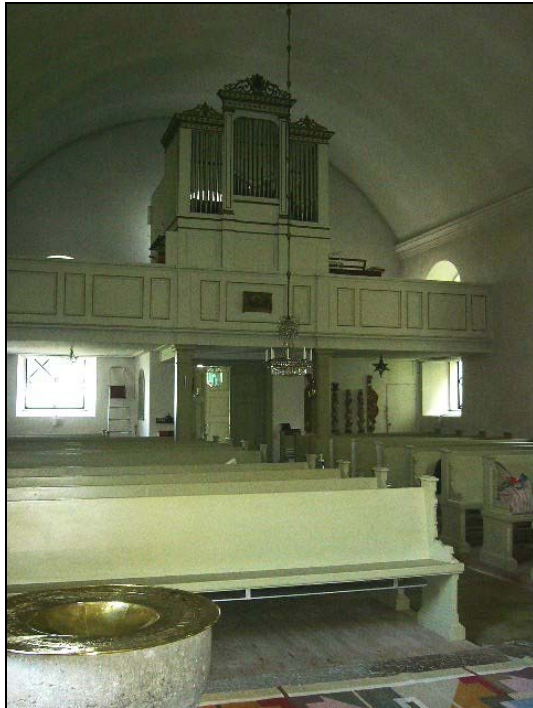
Interiör beskrivning

Källstad kyrka är en salkyrka med enskeppigt rektangulärt långhus.

Långhuset har ett kalkstensgolv i mittgången. Bänkkvarterens golv ligger ett steg högre än mittgången och består av ett obehandlat trägolv. Väggarna och takets tunnvalv är vitputsade. Mot norr finns en dubbeldörr till ett litet vapenhus och i väster en stickbågig spegeldörr till sakristian. Fönstren saknar innanfönster och en avrinning för kondens finns i fönsterbänken. Den norra väggens västra fönster ger ljus under läktaren. Bänkinredningen, som är målad i grön-gult, är öppen i tre kvarter och ansluter mot ytterväggarna i såväl öster och väster som norr. Bänkarna, som tillhör den ursprungliga inredningen från 1868, är av samma typ som återfinns i Skeppsås kyrka. I norr finns en läktare som bärs upp av gulgröna kvadratiska pelare med avfasade hörn. Läktarbarriären är rak och försedd med speglar som är målade i vitt och guld. Under läktartrappan på den östra sidan finns ett litet förråd, som används som

elcentral. Läktaren når man via en enkel trätrappa utmed norra gaveln med uppgång från vapenhuset. Läktargolvet utgörs av ett obehandlat trägolv. I väster finns de ursprungliga gradängerna och läktarbänkarna bevarade. Orgeln tillkom 1952 och är byggd av Nils Hammarberg. Fasaden ligger i liv med läktarbarriären och är målad i gråvitt med en sparsam förgyllning.

Koret ligger ett trappsteg högre än långhuset med golv av kalksten med ilagda gravhällar. Väggar och tak är en förlängning av långhuset och med samma ytbehandling. Altarväggen har markeringar efter de två fönsteröppningar som sattes igen 1938 och över altartavlan finns en liten korsformad öppning med gult glas som 1938 ersatte ett runt fönster. Altartavlan tillkom 1878 och är målad av Ludvig Frid. Altaret är av trä med speglar med förgyllning, som sannolikt kan vara originalskikten. Altarringen tillhör också originalinredningen från 1860-talet och har raka sidor med avfasade hörn. Den är målad i vitt och guld med svarta speglar. Golvet innanför altarringen och trappsteget till altaret är ett obehandlat trägolv. Predikstolen, som är från 1860-talet, är placerad på den östra sidan med uppgång från koret. Den har en sexsidig korg med tillhörande ryggstycke och baldakin. Den är målad i gråvitt med förgyllningar, som sannolikt är originalskikten. Den medeltida dopfunten, som är placerad på korets västra sida, är av kalksten med en odekorerad cuppa. Den dubbelsidiga, vändbara nummertavlan består av två rektangulära nummertavlor som har satts ihop.

Vapenhuset är inbyggt i kyrkorummets norra del med golv av kalksten och vitmålade mellanväggar. Den västra väggen har ett litet fönster mot kyrkorummet, vilket ger indirekt ljus till vapenhuset. På östra sidan finns en enkel gulgrönmålad spegeldörr till läktaren. Det vitmålade taket utgörs av undersidan av läktaren.

Sakristian som är inrymd i tornets bottenvåning har ett obehandlat trägolv, vitputsade väggar och ett vitputsat tunnvalv. I den norra väggen finns två rundbågiga nischer och i den södra en nisch. Fönsteröppningen i väster saknar innanfönster. En dörr finns till långhuset i öster och en till ett litet vindfång och utgång på södra sidan. Dörren till vindfånget består av en stickbågig spegeldörr med dekorativt utformat överljusfönster.

Tornets övre våningar når man via en numer utvändig dörr på västra sidan. Trappan, som är av kalksten, löper i den norra muren och via en rundbågig kalkstensportal når man tornkammaren eller kapellet. Vid trappans övre plan finns en igenmurad fönsteröppning mot norr. Tornkammaren har kalkstensväggar och ett mycket högt tunnvalv. Mot öster finns en rundbågig nisch, som inramas av två smäckra kolonner med bas och kapital, vilka bär upp en gavel. Kapitälerna har olika utformning. I nischens mitt finns en trälucka som leder till långhusvinden. I tornkammaren förvaras ett kors, som vid nybyggnaden av långhuset placerades på altaret. I södra muren finns en liten rundbågig öppning som vidgar sig inåt. Mot väster finns ett stort runt fönster, som sannolikt togs upp på 1860-talet. Utmed södra muren löper en trätrappa eller stege till en öppning högt uppe i den östra muren. Därifrån finns en trappa av kalksten inne i den östra muren, som mynnar i klockvåningen via en sekundär öppning i muren. Kyrkan har två klockor; storklockan omgöts 1796 och lillklockan 1814 hos klockgjutaren Jonas Magnus Fries i Jönköping.

KULTURHISTORISK BEDÖMNING

Källstad kyrka och kyrkogård utgör tillsammans med de kvarliggande gårdarna och småskolan en kyrkomiljö med kyrkbykaraktär med ett framträdande läge i landskapet.

Kyrkogården

Den kulturhistoriska bedömningen kompletteras efter avslutad kyrkogårdsinventering.

Kyrkobyggnaden

Källstad kyrka tillhör de kyrkor i västra Östergötlands medeltida centralbygd, som troligen uppfördes på initiativ av stormannasläkterna i området. Dessa kyrkor utgör ett nationellt kulturarv och att bevara kyrkobyggnaderna i sin nuvarande skepnad med den information de bär på är en viktig uppgift i arbetet med att förvalta de kulturhistoriska värdena.

Det bevarade medeltida östtornet i Källstad kyrka har tillhört en av få s k östtornskyrkor.

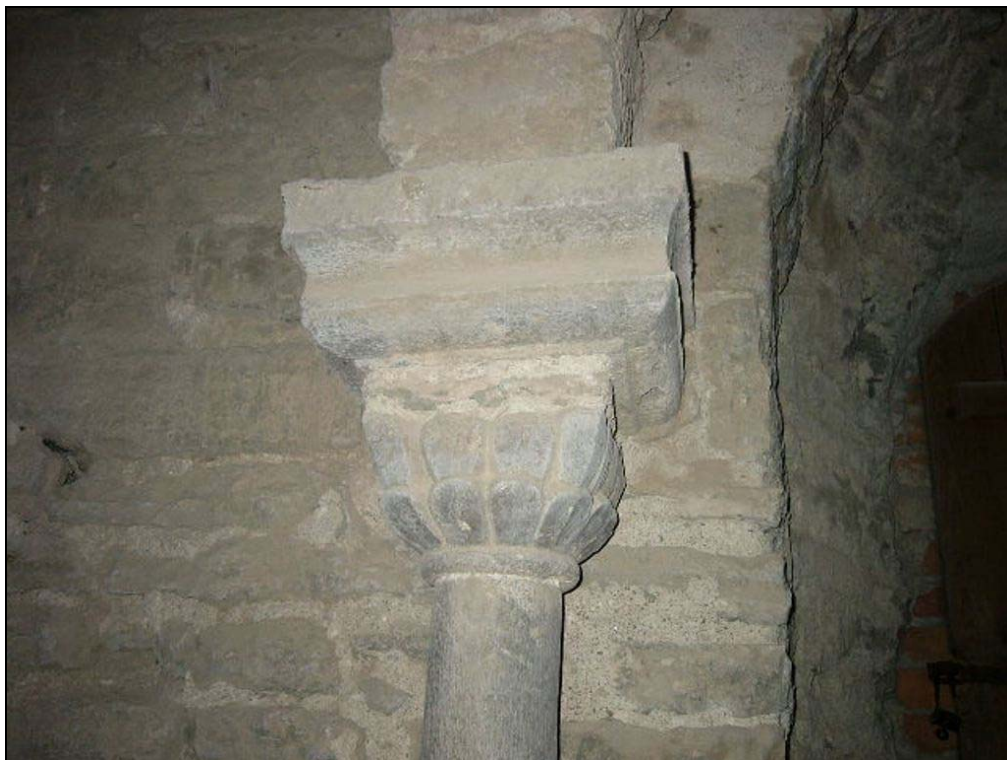

Östväggens anordning i tornkapellet är enastående inte bara i Östergötland utan i Sverige som helhet. Tornet och vissa anslutande delar av långhuset kvarstår från medeltidens byggnadsperiod och utgör en viktig kunskapskälla om medeltida byggnadsteknik. Till den medeltida epoken hör även dopfunten av kalksten.

Kyrkobyggnaden har sedan den omfattande ny- och ombyggnaden på 1860-talet bevarats osedvanligt väl såväl exteriört som interiört. Kyrkans exteriör präglas i hög grad av det sena 1800-talets arkitektursyn med spritputsade fasader, slätputsade dekorationer, bevarade gjutjärnsfönster och originalportar. Även interiören är präglad av de ideal som rådde under den senare hälften av 1800-talet genom att fast inredning såsom predikstol, altare och altarring, läktare och bänkar från denna tid är bevarade.

Sammanfattning

- Källstad kyrka tillhör de kyrkor i västra Östergötlands medeltida centralbygd, som troligen uppfördes på initiativ av stormannasläkterna i området. Dessa kyrkor utgör ett nationellt kulturarv och att bevara kyrkobyggnaderna i sin nuvarande skepnad med den information de bär på är en viktig uppgift i arbetet med att förvalta de kulturhistoriska värdena.
- Det ovanligt rikt utformade tornkapellet i det bevarade medeltida östtornet är enastående inte bara i Östergötland utan i Sverige som helhet.
- Kyrkans sedan om- och nybyggnadstidens föga förändrade exteriör och interiör utgör en ovanligt välbevarad representant för de arkitekturideal som var rådande framför allt under 1800-talets tredje fjärdedel. Exteriören har en enhetlig yttre gestaltning med bl a spritputsade fasader, slätputsade dekorationer och gjutjärnsfönster.

HÄNDELSELISTA

Förteckningen gör inga anspråk på att vara komplett. Den bygger enbart på nedan redovisade källor och kan i framtiden komma att revideras.

- 1100-1199 Nybyggnad – Kyrka av sten med långhus och smalare absidkor samt östtorn. Tornet är bevarat. (BR)
- 1225-1275 Specifika inventarier – dopfunt av kalksten med odekorerad cuppa, sannolikt lokalt tillverkad. (MU)
- 1673 Fast inredning – predikstol, skänkt av länsman Måns Larsson, Hånger, renoverades och ommålades 1798, bokbrädan återstår och är uppsatt på läktarbarriären. (Inv 1828-ATA)
- 1676 Specifika inventarier – lillklocka, skänkt av länsman Måns Larsson, Hånger, spräckt 1735, omgjuten och förstörad 1739 och 1814. (Inv 1828-ATA)
- 1711 Specifika inventarier – altaruppsats, tillverkad av Olov Wiström, delar finns bevarade. (BR)
- 1739 Specifika inventarier – lillklockan från 1676 omgjuten, även 1814. (ATA)
- 1796 Specifika inventarier – storklockan omgjuten av Jonas Magnus Fries, Jönköping. (ATA)
- 1797 Ändring – ombyggnad, större fönsteröppningar togs upp, ett nytt fönster togs upp i korväggen och altartavlan flyttades till norra långsidan. Valvet i en nykyrka på norra sidan av okänd ålder nedtogs och ersattes med ett brädvalv. (Inv 1828 –ATA)
- 1814 Ändring - specifika inventarier – lillklockan från 1676 omgöts av Jonas Magnus Fries, Jönköping. (ATA)
- 1841-1848 Fast inredning – orgel, byggd av klockare Per Jonsson ersattes av en ny 1869-70, vilken i sin tur ersattes av en ny 1952. (Linköpings stifts tidningar 1965, SLC, RAU)
- 1847 Kulturhistorikern Nils Månsson Mandelgren besökte och ritade av kyrkan. (BR)
- 1864 Uppmätning av arkitekt Ludvig Hawerman, Överintendentsämbetet. (BR)
- 1868-1869 Nybyggnad – Ny kyrka av sten intill det medeltida tornet.** Arkitekt Ludvig Hawerman, Överintendentsämbetet. (BR)
- 1868-1869 Fast inredning – predikstol och bänkinredning. (BR)
- 1870 Fast inredning – orgeln från 1841-1848 ersattes av en ny, byggd av klockaren Per Jonsson med material från den tidigare orgeln samt material från en riven orgel i Svanshals kyrka, tillverkad av Jonas Wistenius 1740, ersattes av en ny 1952. (RAU, Linköpings stifts tidningar 1965)

- 1870 Invigning 1 januari. (Östgöta Bladet 1918-11-09)
- 1878 Specifika inventarier – altartavla målad av Ludvig Frid, skänkt av kyrkovärden Gustav Andersson, Källstad. Det ursprungliga korset placerades bredvid koret. (BR, Östgöta Bladet 1918-11-09)
- 1938 Ändring - ombyggnad, interiör, fönstren på var sida om altartavlan igenmurades, det runda fönstret över altartavlan murades igen och ersattes av ett litet korsformat fönster med gult glas. Bänkinredning m m målades i enhetlig ljusgul ton. Väggar och valv kalkades i blekt gulvitt (obränd terra + citrongult). Arkitekt Erik Lundberg. (BR, ATA)
- 1948 Teknisk installation – elektrisk uppvärmning, bänkvärmare och belysning. (ATA)
- 1952 Fast inredning – orgeln från 1870 ersattes av en ny, byggd av Nils Hammarberg. (SLC, Linköpings stifts tidningar)
- 1952 Konservering – specifika inventarier – altaruppsatsen från 1711 som förvarats på tornkammaren samt ljuskronor av trä konserverades. Konservator Bertil Bengtsson, Linköping. (ATA)
- 1969 Vård/underhåll, förslag till invändig och utvändig putsrenovering. Osäkert när och om det blev utfört. (ATA)
- 1970- Vård/underhåll, interiör, ommålning av den fasta inredningen i gröngul ton. (K)
- 1981 Vård/underhåll, exteriör, omläggning av takplåten på tornet, nyttillverkning av lucka till tornet, fasaderna högtryckstvättades, lagades samt målades i grå ton. (ÖLM, ÖC 1981-10-29)
- 2005 Kulturhistorisk inventering av kyrkan och kyrkomiljön, utförd av Östergötlands länsmuseum på uppdrag av Linköpings stift.

Förkortningar

ATA – Antikvarisk-topografiskt arkiv, Riksantikvarieämbetet

BR – Bebyggelseregistret - kulturhistorisk bebyggelseinformation, Riksantikvarieämbetet;
www.bebyggelseregistret.raa.se

K - Kyrkan

MU - Ullén, Marian, Östergötlands medeltida dopfuntar, Riksantikvarieämbetet 2003.

RAU – Unnerbäck, R Axel, Orgelinventarium, Helsingborg 1988.

SLC – Carlsson, Sten L, Sveriges kyrkoglar, Lund 1973.

ÖC – Östgöta Correspondenten

ÖLM – Östergötlands länsmuseums topografiska arkiv

BEFINTLIGA SKYDDSFORMER

Kyrkan och kyrkogården är skyddade enligt Lagen om kulturminnen 4 kap.

Källstad, K4, är utvärderad som kulturhistorisk värdefull miljö i kulturminnesprogrammet för Östergötland, utgivet av länsstyrelsen i Östergötlands län 1983.

KÄLLOR

Antikvarisk-topografiska arkivet (ATA), Riksantikvarieämbetet

Bebyggelseregistret - kulturhistorisk bebyggelseinformation, Riksantikvarieämbetet;

www.bebyggelseregistret.raa.se

Bonnier, Ann Catherine, Kyrkorna i Dals härad. Några av landets äldsta kyrkor. Ingår i Kyrka i Bruk, Meddelande från Östergötlands länsmuseum 1996.

Kennerstedt, Lars, Östgötaslättens romanska kyrkor. Ingår i I Heliga Birgittas trakter, red.

Göran Dahlbäck, Uppsala 1990.

Lundberg, Erik, Östergötlands romanska landskyrkor. Ingår i Meddelande från Östergötlands fornminnes- och museiförening 1927-28.

Ridderstad, Anton, Historiskt, Geografiskt och Statistiskt lexikon öfver Östergötland, A-N, Norrköping 1877.

Sveriges Bebyggelse, Östergötlands län, del V, Uddevalla 1948.

Ullén, Marian, Östergötlands medeltida dopfuntar, Riksantikvarieämbetet 2003.

Östergötland, landskapets kyrkor. Red. Ingrid Sjöström och Marian Ullén.

Forskningsprojektet Sockenkyrkorna. Kulturarv och bebyggelsehistoria.

Riksantikvarieämbetet 2004.

Östergötlands läns kalender 1872.

Östergötlands länsmuseums arkiv

Övriga inventeringar

Sedan 2002 pågående inventering av kyrkogårdar/begravningsplatser i Östergötlands län, utförs av Östergötlands länsmuseum.

Bogårdsmurar i Linköpings stift, Östergötlands län, Grenberger Byggnadsrestaureringskontor 2004.

Prästgårdsinventeringen i Östergötlands län, utförd av Östergötlands länsmuseum 1978.

Kartor

Häradsekonomisk karta 1868-1877, Örberga

Ekonomisk karta, 1948 och 1982, blad 8E 4h Rogslösa